

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א. בלעם הוא דלא אתי לעלמא דאתי הא אחרני אתו ... ישובו רשעים לשאולה מאן נינהו כל גוים שכחי אלהים.....1
- ב. לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוה אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה.....2

דף קה.

א. בלעם הוא דלא אתי לעלמא דאתי הא אחרני אתו ... ישובו רשעים לשאולה מאן נינהו כל גוים שכחי אלהים

כל הרשעים¹ שעונותיהן מרובים דנין אותן כפי חטאיהם ויש להן חלק לעולם הבא שכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא אף על פי שחטאו שנאמר ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ, ארץ זו משל כלומר ארץ החיים והוא העולם הבא, וכן חסידי אומות העולם² יש להם חלק לעולם הבא³. שכל גוי⁴ המקבל שבע מצות ונזהר לעשותן הרי זה מחסידי אומות העולם, ויש לו חלק לעולם הבא, והוא שיקבל אותן ויעשה אותן מפני שצוה בהן הקדוש ברוך הוא בתורה והודיענו על ידי משה רבינו שבני נח מקודם נצטוו בהן⁵, אבל אם עשאן מפני הכרע הדעת אין זה גר תושב ואינו מחסידי אומות העולם ולא מחכמיהם.

¹ רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ה

² וחסידי אומות העולם היינו שקיימו ז' מצות שנצטוו בני נח באמונה שלימה שציום הקדוש ברוך הוא בתורה על ידי משה רבינו עליו השלום כמ"ש רבינו פ"ט דהלכות מלכים. מעשה רקח שם.

³ פלוגתא דר' אליעזר ור' בפי חלק (דף ק"ה). ופסק כר"י. וכתב רבינו בפירושו המשנה דהכי משמע מתני' דמני לבלעם בהדי ארבעה הדיוטות שאין להם חלק לעולם הבא. כס"מ שם

⁴ רמב"ם הלכות מלכים פרק ח הלכה יא

⁵ נראה לי שרבינו אומר כך מסברא דנפשיה ונכוחה היא. כס"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אולם המוסרי⁶ והאפיקורוסין והמומרים לא הצריכו חכמים למנותן בכלל פסולי עדות⁷, שלא מנו אלא רשעי ישראל, אבל אלו המורדין הכופרין פחותין הן מן העכו"ם, שהעכו"ם לא מעלין ולא מורדין ויש לחסדיהן חלק לעולם הבא, ואלו מורדין ולא מעלין ואין להן חלק לעולם הבא.

דף קה:

ב. לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוה אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה

כבר התבאר במסכת פסחים דף נ: ובסוטה דף מז. שמצות תלמוד תורה שיהיה עוסק בתורה לשמה, שעושה כן מפני אהבת השי"ת שציונו על כך וללמוד לעשות⁸. ובסנהדרין צט: העוסק בתורה "לשמה", שכרו הרבה מאד, שהוא מגיז על כל העולם כולו בתורתו. ומשים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, ומקרב את הגאולה לישראל, ושנינו (באבות פרק ו) רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו'.

⁶ רמב"ם הלכות עדות פרק יא הלכה י

⁷ זה דבר מוסכם מכל הראשונים ולא מוסר בלבד אלא אפילו אדם שהוא רגיל לגנום אלך ואמסור ממונך וכיוצא בזה נפסל לעדות ולשבועה. רדב"ז שם

⁸ ז"ל חיי אדם בהקדמה בלומדים לשמה יש ב' סוגים, סוג אחד, שאינם עוסקים בשום ענין שבועולם בין אדם לחבירו, רק בתורת ה' חפצו גו' ואם יתן איש לו כל הון ביתו באהבת התורה בוו יבוז לו, כי אהבת התורה עריבה בפיו מדבש ונופת, כמו שראינו בעינינו למחותני הגאון החסיד ר' אליהו, והגאון החסיד ר' זלמן חתן ר' מיכל פעיס, ומקיימים בעצמם מה שאמר התנא ר' יעקב במשנה דאבות יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עולם הבא, והנה בודאי איש כזה זוכה לכל המעלות ששנו חכמים באותו פרק.

ואמנם הרבה עשו כרשב"י כו', וצריכים לקבל עליהם עול הרבנות וכיוצא בו כדי להחיות את בני ביתם, אך כיון שמנעוריהם למדו תורה לשמה, מותר להם לקבל פרס, כמו שהאריך בזה הכ"מ בפ"ו מהלכות ת"ת, ואין זה בכלל אל תעשה עטרה כו', ועל כן כיון שעל כל פנים צריכין לבטל תורתם לפעמים בשאר ענינים ואינם יכולים להיות דבוקים תמיד בתורה, לכן אין הכל זוכים לכל המעלות שמנו חכמים אלא כל אחד ואחד לפי דביקותו והכנתו, ועל כל פנים הם בכלל לומדים לשמה שהיא מצוה.

הסוג הב' הוא שתחלת לימודו הוא כדי שיהיה רב או מ"ץ או דיין ועושה התורה קרדום להתפרנס בה או כדי שיהא שמו למרחקים ועשה אותה עטרה להתגדר בה, ועל כל פנים לומד לידע דיני התורה לעשות, אף על פי שעושה איסור בזה, מכל מקום מותר, ועל זה אמרו לעולם ילמוד אפילו שלא לשמה כו', וזהו רשות.

והסוג ג' הלומדים שלא לעשות, רק שדברי תורה הוא להם לדבר חכמה או להתיהר להראות שהוא גדול מבני דורו או לקפת, ופשיטא כמ"ש תוס' בסוטה שזה נקרא רשע, ועליו הכתוב אומר, ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

וכל העוסק בתורה כדי לקבל שכר (בעולם הבא) או כדי שלא תגיע לו פורענות הרי זה עוסק בתורה שלא לשמה. ואף על פי כן אמרו חכמים "לעולם יעסוק אדם בתורה אפי' שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה".

לפיכך אל ימנע אדם את עצמו מלעסוק בתורה, אפילו אם כוונתו שיקראוהו "רבי" או למטרת עושר וכבוד, או לקנות לו שם, שסופו יבא לידי לשמה.

וכשמלמדים את הקטנים ואת הנשים ואת כלל עמי הארץ אין מלמדים אותם אלא לעבוד את ה' מיראה וכדי לקבל שכר, עד שתרבה דעתם ויתחכמו חכמה יתירה, ואז מגלים להם רז זה מעט מעט, ומרגילים אותם לענין זה בנחת עד שישגיגוהו וידעוהו ויעבדוהו מאהבה.

הלומד ש"ס ופוסקים ושמח מלימודו, מקיים בזה עיקר מצות תלמוד תורה, ורק הלומד לתענוג בלבד, נחשב שלא לשמה, וגם בזה מתוך שלא לשמה יבוא לשמה, ונוטל שכר על כך.

העוסק בתורה ובמצוות, ואחרים מכבדים אותו בשביל תורתו או בשביל מעשיו הטובים, אף על פי שגם מחשבתו היתה על כך, אינו נענש, ויש לו על כל פנים קצת מצוה. ואם לומד תורה ומכוין להנאת עושר וכבוד, וחושב גם לקיים מצות תלמוד תורה, להבין ולהורות ולקיים המצוות, אין בזה שום איסור לכל הדיעות.

ואף העוסק בתורה שלא לשמה, יש לו מצוה בעצם הלימוד. אבל הלומד תורה ואינו מקיים המצוות כלל, נוח לו שלא יצא לאויר העולם כלל.

המחבר ספר ומערב במחשבתו גם לגדל את שמו ואת כבודו, אינו עובר משום דברים שבעל פה אי אתה רשאי לכותבם, שאין זה אלא אסמכתא ומתוך שלא לשמה יבוא לשמה. ומותר ללמוד תורה ולהכין מחקר תלמודי בכתב, אף שמכוין גם לקבלת פרס כספי, או לקבלת תואר כבוד, נוסף על כוונתו לקיים מצות תלמוד תורה, ומתוך שלא לשמה יבוא לשמה.

וכן מותר לכתוב ולשלוח ספר וחידושי תורה למוסדות המעניקים פרס למצטיינים, וכל שכן אם עושה כן כדי שיוכל להדפיס את חיבורו, על ידי המענק שיקבל, שבודאי רשאי לעשות כן לכתחלה, והעוסק בתורה לשמה אשריו בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא.

אף על פי שהותר ללמוד תורה שלא לשמה, שסופו בא לידי לשמה, מכל מקום הלומד תורה לא מאהבה ולא מיראה אלא לקנטר את חביריו, ולהוסיף על חטאתו פשע, עליו

⁹ יחווה דעת חלק ג' סימן עד עמוד רלה ילקוט יוסף קצושי"ע יורה דעה סימן רמה רמו – הלכות תלמוד תורה סעיף כד – כט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אמרו (ברכות יז.) שהעוסק בתורה שלא לשמה נוח לו שלא נברא. ותורתו נעשית לו סם המות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

